

PEDAGOGISCH WERKPLAN KDV JOTTUM

I N H O U D S O P G A V E

Inleiding.....	3
1. Komen en gaan.....	3
Kennis maken.....	3
Wennen.....	3
Hechting.....	4
Het brengen.....	5
Het halen.....	5
2. Ruimte en spelmateriaal.....	5
Inrichting van de ruimte.....	6
Beschrijvingen speelhoeken.....	6
Het werken met 2 groepen van 12 kinderen.....	8
Spelmateriaal.....	9
Meegebracht speelgoed.....	9
3. Spelactiviteiten.....	9
Variatie.....	9
4. Dagindeling en organisatie.....	10
Dagindeling.....	10
Organisatie rondom 'eten'.....	11
<i>Zorg, aandacht</i>	11
<i>Plezierig, gezellig</i>	11
<i>Hygiëne, kwaliteit</i>	11
Baby's voeden.....	11
Organisatie rondom 'slapen'.....	12
5. Sociaal Emotionele Ontwikkeling.....	12
Zelfvertrouwen/eigenwaarde.....	12
Groepsopvang.....	13
Grenzen ruimtelijk.....	13
Grenzen zintuiglijk.....	13
Grenzen fysiek.....	13
Grenzen aangeven.....	13
Omgaan met emoties.....	14
Emoties benoemen.....	14
Conflicten.....	14
Met zijn allen.....	15
6. Lichamelijke ontwikkeling.....	15
Contact met het lichaam.....	15
Grove motoriek.....	15
Fijne motoriek.....	15
Zindelijkheidsstraining.....	16
7. Zintuiglijke ontwikkeling.....	16
Contact met onszelf en de wereld om ons heen.....	16
8. Taalontwikkeling.....	16
Baby's.....	16
Ukken en peuters.....	17
Slechthorende kinderen.....	17
9. Creativiteit.....	17
Wat is creativiteit.....	17
Voorwaarden voor creatieve ontwikkeling.....	17
Ondersteunende vaardigheden.....	18
Creatieve bollebozen.....	18
10. Tot slot.....	18
Afspiegeling.....	18

Inleiding

In dit pedagogische werkplan wordt beschreven wat we doen als kinderdagverblijf op de werkvloer, hoe we het doen en waarom we het zo doen. Wat in de "Methode voor de kinderdagverblijven" omschreven staat t.a.v. gezondheid en veiligheid wordt hier niet herhaald, we volstaan met de mededeling dat we deze richtlijnen volgen. We hebben het in dit plan over het pedagogisch handelen, het inrichten van de ruimten in het KDV en het scheppen van voorwaarden voor een goede ontwikkeling van de kinderen.

We willen ouders en kinderen het volgende garanderen:

- Veiligheid. Dit doen we door privacy van ouders en kinderen te waarborgen, voorspelbaar te zijn in onze gedragingen, structuur te bieden en door te zorgen dat de ruimtes en materialen voldoen aan eisen van GGD en Brandweer.
- Stimuleren. Dit doen wij door de eigenheid van ouders en kinderen te respecteren en mogelijkheden/ruimte te bieden om kinderen in eigen tempo en op hun eigen manier te laten ontwikkelen.
- Pedagogische onderbouwing. Dit realiseren we door op de hoogte te blijven van nieuwe pedagogische inzichten, door steeds bewust te blijven van onze pedagogische doelen (teamvergaderingen, cursussen) en door daadwerkelijk toe te passen wat in het pedagogische werkplan staat beschreven (afspraken/functioneringsgesprekken).
- Een warme plek voor hun kind. Elk kind en elke ouder is voelbaar welkom, men wordt gezien, de leidsters houden van de kinderen om wie ze zijn en niet om wat ze kunnen/doen of van wie ze zijn. Hierbij zijn wij attent op wat we zelf meebrengen aan ervaring uit eigen jeugd en mogelijk daar aan gekoppelde oordelen, overtuigingen of gewoontes. Een vaste vraag die we ons steeds stellen: "Kan het ook anders?"

Al deze aspecten zijn als een rode draad terug te vinden door de volgende hoofdstukken heen:

- Komen en gaan
- Ruimte en spelmateriaal
- Spelactiviteiten
- Dagindeling en organisatie
- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Lichamelijke ontwikkeling
- Zintuiglijke ontwikkeling
- Taalontwikkeling
- Creativiteit
- Slotwoord

Daar waar in dit werkplan over ouders of ouder wordt gesproken, worden hiermee ook verzorger(s) of opvoeder(s) mee bedoeld.

1. Komen en gaan

Kennis maken

Wanneer er plaats is voor een kind maakt de hoofdleidster een afspraak voor een kennismakingsgesprek. Tijdens dit gesprek geeft ze zoveel mogelijk informatie om de ouder(s) een goed beeld te geven van de opvang bij Jottum. De ouder(s) ontvangen tevens schriftelijke informatie en worden verzocht dit thuis goed te lezen.

Wennen

Als de ouders gebruik gaan maken van de aangeboden dagen, wordt er een afspraak gemaakt voor een wendagdeel.

Tijdens dit wendagedeel, is er tijd voor een intake. We noteren alle wensen die de ouders hebben t.a.v. van de opvang van hun kindje. Gezamenlijk bekijken en bespreken we wat mogelijk is en zijn de ouders telefonisch bereikbaar/oproepbaar.

Deze eerste keer komen de ouders samen met het kind na 9.00 uur of 's middags na 13.30 uur als alle kinderen gebracht zijn. Er is dan tijd voor de ouder(s). Daarna nemen de ouders voor minimaal 1 uur afscheid van hun kind. Indien nodig wordt er 2x keer een dagdeel afgesproken om te wennen. Het zal van het kind en de ouders afhangen of dat nodig is.

Het doel van de wenperiode is:

- het vertrouwd raken van het kind met de nieuwe omgeving en het opbouwen van een vertrouwensrelatie tussen kind en leidster
- het vertrouwd raken van de ouders met de nieuwe situatie en het vertrouwen krijgen dat hun kind in goede handen is
- het goed op elkaar afstemmen van voedingsschema's, slaapgewoontes en pedagogische aanpak thuis en in het KDV

Hoe de wenperiode verloopt, hangt mede af van de leeftijd van het kind.

Bij een baby van rond de 12 weken zullen vooral de ouders het vertrouwen moeten opbouwen dat er goed en zorgvuldig met hun baby wordt omgegaan.

Zodra de ouders de eerste ochtend komen met hun kindje, laten we de ouders het kindje eventueel zelf naar bed brengen. De ouders kunnen dan ervaren hoe het ritueel rondom slapen verloopt. Ook dan gaan de ouders minimaal 1 uur weg, maar blijven wel bereikbaar en stand-by.

Een tweede keer brengt de leidster het kind naar bed en kan de ouder weggaan. Deze moet nog wel telefonisch bereikbaar zijn.

Op het moment dat het kind een hele dag komt weet een ouder inmiddels hoe het kind reageert op de groep en de leidster.

Voor een baby is de slaapomgeving het meest vertrouwd. Daarom vragen we ouders om een knuffel of kroeldoekje, en ook eventueel de eigen speen van het kind mee te brengen. Ouders kunnen de eigen kinderwagen meegeven, voor heel jonge baby's die zich nog niet omdraaien. Per kind is er een eigen mandje en wordt beschreven wat het meeneemt in bed aan eigen spulletjes.

Zodra het kind in een ledikantje gaat slapen zal het moeten wennen aan de andere kinderen op de slaapkamer. Leidsters maken een bewuste keuze voor het vaste slaapplekje voor het kind passend bij de slaapgewoonten en volgens de veiligheidsnormen. Soms kan door met wat schuiven met slaaptijden, volgorde van naar bed brengen, de wenperiode vergemakkelijkt worden voor een nieuw kindje. We houden zoveel mogelijk de tijden van thuis aan.

Hechting

Een nieuwe baby wordt in het begin zoveel mogelijk door dezelfde leidsters verzorgd.

Als er een stagiaire aanwezig is mag deze de baby's die nog in de wenperiode zitten niet verzorgen. Er moet eerst een veilig basisvertrouwen zijn en daarbij zijn vaste verzorgers voor het kind belangrijk.

Voor een veilige hechting is, zeker in het begin, een voorspelbare situatie met vaste gezichten belangrijk. Baby's krijgen vaak veel aandacht van peuters in de groep. Vooral als een baby gevoed wordt of moet huilen, staan ze er graag bij om te kijken of bieden hun hulp aan.

De leidsters moeten goed op de reacties van de baby letten of het die aandacht aankan. Ook peuters moeten leren zorgvuldig en gedoseerd een baby te benaderen. Het is de taak van de groepsleidster om dat wat te reguleren. Voor meer rust voor de kleintjes gebruiken we de doezel en de patio.

Op de volgende manier werken we aan een goede relatie met het kind:

Op de 2 groepen van maximaal 12 kinderen werken 4 vaste leidsters. De leidsters werken hun vaste dagdelen en wanneer zij uitvallen wordt in eerste instantie gekeken of een van de vaste leidsters die uren over kan nemen. Wanneer dat niet lukt wordt de vaste invalkracht ingezet, die de kinderen regelmatig ziet en goed kent.

Het brengen

Voor peuters is het moment van afscheid nemen van de ouders meestal het moeilijkst. Om die reden wordt de manier van afscheid nemen met de ouders doorgenomen tijdens het intakegesprek.

We adviseren ouders om bij het brengen even met het kind bij de groep te komen en een kop thee/koffie te drinken. Het kind kan ondertussen in de aanwezigheid van de ouder iets kiezen waar het mee gaat spelen. Er liggen altijd boekjes, puzzeltjes enz. klaar. Daarna is het belangrijk dat ouders heel duidelijk zeggen dat ze weggaan en dan ook direct daarna gaan.

Als het kind moet huilen, zal de leidster het kind van de ouders overnemen en met het kind mama of papa uitzwaaien. De ouders kunnen altijd later even bellen of alles goed gegaan is.

Ook na de wenperiode blijft deze werkwijze bij het verwelkomen en afscheid nemen. Bij Jottum reserveren we minimaal 2 dagen (4 dagdelen) per week. Bij minder dagdelen moet het kindje steeds "opnieuw" wennen.

Het halen

Aan het eind van de dag is er weer een moment van verwelkomen en afscheid nemen.

Dat kan vooral voor peuters weer een verwarrend moment zijn. Naar wie moet ik nu luisteren? Naar mama/papa of naar de leidster?

Over het algemeen volgen we de volgende gedragslijn:

Papa of mama doen hun kind de jas en de schoenen aan en verzamelen de spulletjes. Ze zijn vanaf het moment dat ze binnen stappen gewoon weer de autoriteit en verantwoordelijk. Dat is voor de kinderen het duidelijkst. Ouders en leidsters houden daarbij rekening met elkaar zodat een en ander zo soepel mogelijk verloopt voor iedereen, ook i.v.m. de nog niet opgehaalde kinderen.

Indien een kindje moeite heeft met dit overgangsmoment, maken we een afwijkende afspraak met de ouders, nl.: **De leidster** blijft **de autoriteit** tot dat ouder en kind het pand verlaten.

Natuurlijk zijn leidsters en eventuele stagiaires ondersteunend aanwezig als er meer kinderen uit een gezin zijn aan te kleden of zodra er iets even met een leidster besproken moet worden in de mondelinge overdracht. Dit is een korte overdracht, bij grotere besprekkenderwerpen wordt een afspraak gemaakt omwille van privacy en onverdeelde aandacht. Voor de baby's is er ook nog een schriftelijke overdracht.

Tijdens de haalperiode worden kortdurende activiteiten aangeboden om te zorgen dat het gemakkelijk is voor de kinderen zich los te rukken uit het spel om mee naar huis te gaan. Een kort spelletje/puzzeltje kan altijd even afgemaakt worden met de ouders. Soms wordt er een kort tekenfilmpje afgespeeld of een verhaaltje voorgelezen als activiteit op het einde van de dag. Ouders en kinderen voelen zich tot het laatste moment welkom.

Zo lijken het begin en het eind van de dag op elkaar, zij het in omgekeerde volgorde.

2. Ruimte en spelmateriaal

Inrichting van de ruimte

We werken zoveel mogelijk met speelhoeken. Door het werken met speelhoeken waarborgen we een stuk privacy van het kind en geven we het de veiligheid van het ongestoord kunnen spelen.

We stimuleren de ontwikkeling van het concentratie vermogen er mee; er zijn geen storende prikkels bij het spel.

Toch kunnen we deze inrichting als dynamisch beschouwen omdat de inhoud van een speelhoek geen statisch gegeven is, maar door de kinderen of de leidsters aangepast kan worden aan het spel dat ze bedenken. Daarmee wordt gewerkt aan ons doel de kinderen te stimuleren in o.a. hun creativiteit.

We streven ernaar om foto's, illustraties en werkjes zoveel mogelijk op ooghoogte van de kinderen te hangen, het geeft het gevoel van 'thuis horen' als je foto's en werkjes van jezelf tegenkomt in een ruimte.

Beschrijvingen speelhoeken

Bouw-legohoek

Aan de legotafel is gelegenheid om alleen of samen te bouwen met lego.

Er zijn verschillende bouwmaterialen, die bereikbaar neergezet zijn voor de kinderen. Regelmatig kan materiaal worden verwisseld met constructiemateriaal dat opgeborgen ligt. Zo is er van tijd tot tijd iets nieuws te beleven in de bouwhoek. Een verkeerskleed, autootjes en poppetjes zijn een goede aanvulling in de bouwhoek. De kinderen kunnen de bouwhoek aanvullen met materiaal uit een andere hoek.

Waarom een bouwhoek: het biedt privacy en een veilige plek om te spelen.

Poppenhoek

De poppenhoek is de hoek voor het 'doen alsof' spelen, imitatiespel. De poppenhoek wordt zo opgesteld dat er in een handomdraai een winkeltje, ziekenhuis, restaurant, huiskamer etc. van gemaakt kan worden. Door het sociale aspect van dit spel, is er voldoende ruimte in en om de poppenhoek heen. Ook hier is privacy voor de kinderen belangrijk, zij het om andere redenen als in de bouwhoek.

We vullen de poppenhoek aan met verkleedkleden.

Waarom een poppenhoek: privacy bij 'doen alsof'. Gebeurtenissen worden hier verwerkt en nagespeeld. Dit sociaal-emotionele spel kan kwetsbaar zijn.

Voorlees/hangplek

Er is een grote bank met kussens en er staat een boekenkastje met allerlei boekjes, ook voor de kleintjes. De prenten- en voorleesboeken staan hoger en worden door de leidsters gebruikt voor een gezamenlijk voorlees-/rustmoment.

Waarom een rustplek: het geeft mogelijkheid voor een "time-out".

Atelier

Er kan in alle rust geknutseld worden. Verf kan buiten bereik van de kleinsten worden neergezet. Er zijn schorten en er is een kraan in de buurt voor het schoonmaken achteraf. De werkstukken worden opgehangen of de kinderen bergen ze op in hun eigen "crea-bak", waarop hun foto/naam hangt.

Er zijn knutsellades, waar kinderen onder toezicht materialen uit kunnen krijgen die ze nodig hebben. Dit i.v.m. de veiligheid.

Waarom een atelier: het is veilig, vraagt concentratie en de kinderen worden gestimuleerd door uitstalling van materialen.

Bewegingsruimte

Centraal kan gefietst worden met (loop)fietsjes, geklommen op een klein klimtoestel en gewip-wapt, gerend met een trekdier etc. Hier kan alles wat met de grove motoriek en beweging te maken heeft.

Waarom veel bewegingsruimte: veel ruimte is belangrijk voor de bewegingsdrang die vrij geuit moet kunnen worden.

Doezel met patio

Dit zijn veilige en rustige ruimtes. De jongste baby's kunnen vrijuit rondkruipen en spelen met, op hun interesse afgestemd, speelgoed. Hier ligt een zachte ondergrond en voor hen geschikt en uitdagend spelmateriaal. De klimkussens zijn een uitdaging en stimuleren de kleinste al vroeg tot bewegen. In de aangrenzende patio ligt zacht buiten materiaal, dat veilig en hygiënisch is. Soms gebruiken we deze ruimtes als rust/hang plek voor de grotere kinderen.

Waarom een baby-kruipplek: rust en veiligheid voor baby's in een verticale groep.

Verstopplekjes

Voor de kleinsten is de verstopplek onder de verhoogde boxen favoriet. Voor de peuters zijn er verschillende plekjes om zich te verstoppen. Deze plekjes worden gecreëerd achter de speelhoeken, in het kasteel of met het materiaal dat er voor wordt aangeleverd op de plek die de kinderen zelf kiezen. Dat kan bijna overal zijn zolang het geen andere kinderen stoort en het veilig is.

Waarom verstopplek: kinderen oefenen concreet met afscheid en weerzien in brede zin.

De speelgang:

Voor de grotere kinderen is de gang een plek om met zijn tweeën of drieën te genieten van de trein en een grote spoorbaan.

Waarom apart in de gang: de kleintjes verstoren het spel niet.

Binnen tuin:

De binnentuin is gedeeltelijk overdekt er ligt een grasmat op een valdempende onderlaag. Grote kussens, matten, gymtoestel en een ballenbad nodigen uit tot springen, rennen, klauteren en bewegen. We passen deze ruimte aan de seizoenen: bijv. bij mooi weer doen we water in de watertafel en zetten we een badje op.

De achterwand van de speelplaats is een groot schoolbord waarop gekrijt mag worden.

Waarom een binnentuin: veel beweging in frisse lucht.

Het werken met 2 groepen van 12 kinderen

Wij starten de dag met 2 verticale groepen van 12 kinderen van 0-4 jaar. Beide groepen hebben een eigen ruimte met tafel en stoelen en klein spelmateriaal. In deze ruimte wordt gegeten en gedronken. Kinderen die behoefte hebben aan een rustige plek voor zichzelf, mogen hier puzzelen of een spelletje doen. Afhankelijk van het weer, de kinderen, gebeurtenissen, tijd van het jaar, beslissen we om 9 uur wat en hoe we de dag en de kinderen herindelen. Op deze manier verrijken we de voordelen van een verticale groep met de voordelen van een horizontale groep terwijl de structuur van de dag in grote lijnen gelijk blijft.

Verticale samenstelling

Begin en einde van de dag

Voordeel

- Broertjes en zusjes zijn bij elkaar.
- Verschillende leeftijden samen lijkt op "thuis".
- In een groep met verschillende leeftijden leren de kinderen spelenderwijs rekening houden met elkaar.
- Oudere kinderen inspireren en stimuleren jongere kinderen.
- De jongere kinderen ontwikkelen een beter taalgevoel door het gevarieerder aanbod aan liedjes, taalspelletjes etc.

Horizontale samenstelling

De periodes tussen deze vaste momenten van de dag worden gebruikt om kleine groepjes te vormen van gelijke interesse, leeftijd of voor een spontane activiteit.

Voordeel

- Meer rust voor de allerkleinsten.
- Minder prikkels voor jonge baby's en meer onverdeelde aandacht.
- Grote kinderen mogen "meehelpen" met verzorging van de baby's
- Tijd voor activiteiten met de peuters, in kleine groepjes.
- Observatie van spelende kleine groepjes.
- Minder storingen tijdens het spel.

Er is voldoende ruimte om de kinderen iets eigens aan te kunnen bieden. Er kan een keuze gemaakt worden voor rustig of actief, de kinderen zijn dáár waar het meest aan hun behoefte kan worden voldaan. We hebben de beschikking over meerdere af te

scheiden ruimtes en kunnen aan leeftijdsgerelateerde en individuele behoeftes tegemoet komen.

Spelmateriaal

Het spelmateriaal is afgestemd op de lichamelijke, verstandelijke, creatieve en sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen en wordt geselecteerd op kwaliteit en veiligheidsnormen.

Speelgoed dat voor meerdere doeleinden geschikt is, heeft onze voorkeur. Bij de aanschaf of vervanging van speelgoed wordt gekeken naar welk type spel/speelgoed er ondervertegenwoordigd is.

We leren kinderen ook met zorg omgaan met de verschillende soorten spelmateriaal, al naar gelang de aard van het materiaal. Samen met de kinderen spelmateriaal opruimen op een vaste plek en compleet maken van puzzeltjes e.d. hoort ook bij zorg voor het materiaal. De leidsters bieden de kinderen hier structuur mee aan, leren respect te hebben voor onze gezamenlijke bezittingen.

Kinderen mogen vrij kiezen waar ze mee willen spelen. Daarom staat het meeste materiaal in open kasten zodat kinderen het speelgoed zelf kunnen pakken en opruimen. Ook de verkleedkleren liggen binnen handbereik van de kinderen.

Het knutselmateriaal ligt in het atelier. Het verven en plakken doen we aan tafel. Knippen gebeurt onder direct toezicht, omdat scharen gevaarlijk kunnen zijn. We hebben links- en rechtshandige scharen.

Spelmateriaal kan ook uit de natuur komen. Met blaadjes, kastanjes, stokjes of steentjes kunnen kinderen heerlijk spelen, net als met kosteloos materiaal dat voor knutseldoelinden is verzameld. Ook worden materialen verwelkomd op het KDV die in eerste instantie niet voor speeldoelinden gemaakt zijn, maar wel een grote speelwaarde kunnen hebben. Een voorwaarde is wel dat het materiaal voldoet aan de vastgestelde veiligheidseisen.

Kinderen zijn vaak heel vindingrijk en dat willen we zeker belonen. Van stoeltjes maken ze een trein of met kleden een hutje onder de tafel. Helpen is ook spelen. Wanneer de leidster de tafel dekt/afruimt, of was opvouwt mag een kind meehelpen.

Meegebracht speelgoed

Wanneer kinderen speelgoed van huis meenemen, mogen ze daar natuurlijk mee spelen. Aan de ouders wordt gevraagd geen speelgoed mee te geven waarvan kleine onderdelen zoek kunnen raken of speelgoed dat heel kwetsbaar is. Hierbij moeten ouders zich realiseren dat meegebracht speelgoed ook aantrekkelijk is voor andere kinderen. De kinderen in de groep zijn gewend dat al het speelgoed voor iedereen is, en iedereen aan de beurt komt om een poosje met bepaald speelgoed te spelen. Als het kind ermee is uitgespeeld en het is niet de bedoeling dat andere kinderen er mee spelen, bergen we het op in zijn/haar mandje en zetten het hoog weg. Het KDV stelt zich niet verantwoordelijk voor schade of zoekraken van meegebracht speelgoed. Voor persoonlijke knuffels en spenen geldt natuurlijk dat ze niet voor gemeenschappelijk gebruik bestemd zijn, dat leren we de kinderen.

Een meegebracht verjaardagscadeau wordt tentoongesteld en is alleen voor de jarige beschikbaar, tenzij anders afgesproken zoals bijv. een gezelschapsspel.

3. Spelactiviteiten

Variatie

De belangstelling en behoefte van de kinderen bepaald het verloop van de dag. De leidsters kijken en luisteren naar de kinderen en sluiten hierbij aan.

Liedjes zingen, knutselen, tekenen/kleuren, wandelen, een tent maken, dansen etc. behoren tot het vaste repertoire.

Sommige activiteiten vragen voorbereiding, andere ontstaan gewoon spontaan.

We houden wel in de gaten of het activiteitenaanbod gevarieerd is en dat de verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen. We streven er naar activiteiten aan te bieden op allerlei ontwikkelgebieden. We proberen ook van gewone huishoudelijke dingen een spel te maken zodat kinderen spelenderwijs leren en er niet onnodig een hekel aan krijgen. Bijvoorbeeld afruimen, opruimen....

Kinderen zijn vrij om wel of niet mee te doen, toe te kijken of afstand te nemen van een activiteit.

We vragen niet van de kinderen om zich aan te passen, om de leidsters voldoening te geven t.a.v. het bedenken en voorbereiden van een activiteit. Het is zoals het is. We stimuleren door er zelf plezier aan te hebben en op die manier uitnodigend te zijn.

Soms gebruiken we een thema als inspiratiebron: seizoenen, feesten, zintuigen etc. We gaan elke dag naar buiten, als het weer het toelaat. Bijvoorbeeld: naar de markt, het Noorderplantsoen, de bakker of we spelen in de overdekte buitenruimte/speelplaats.

4. Dagindeling en organisatie

Dagindeling

We hebben bij Jottum om de volgende redenen een aantal vaste rituelen.

- Organisatorisch: Kinderen worden gehaald en gebracht **binnen** vastgestelde tijden. De leidsters stellen hun organisatie daar op af. Deze periodes vallen buiten de periodes waarin aandacht besteedt moet worden aan eten, slapen, verschonen, activiteiten... Zo kan er onverdeeld aandacht gegeven worden aan de bezigheden van het moment en verloopt de dag op rolletjes. Het biedt houvast als er een nieuwe collega of invalleidster mee gaat werken.
- Voorspelbaarheid. Tijdmarkering geeft jonge kinderen veiligheid en structuur. Herhaling van ritmes en rituelen geven een gevoel van herkenning. Een lange opvangdag wordt overzichtelijk. Er zijn markeermomenten, of te wel oriëntatie-gebeurtenissen in de tijd.

Grofweg is de dagindeling als volgt:

- Kinderen worden gebracht en ontvangen
- Leidsters overleggen hoe de subgroepjes zullen worden samengesteld, terwijl ze het fruit maken
- Baby's gaan naar bed (ritme van thuis)
- Gezamenlijk fruit eten en liedjes zingen
- Luiers verschonen van de ukken
- Kleine groepjes spelen in de verschillende hoeken of buiten
- Baby's spelen samen in eigen ruimte en krijgen de fles.
- Gezamenlijke lunch, grote kinderen smeren zelf hun boterham
- Kijken naar "Molletje" of voorlezen op de bank. Ondertussen worden ukken en peuters verschoond
- Aantal kindjes gaat slapen
- Voor de grote kinderen extra aandacht, vrij spelen of activiteit
- Baby's gaan naar bed (ritme van thuis)
- Ukken en peuters uit bed, luiers verschonen
- Gezamenlijk fruit/tussendoortje en drinken
- Vrij spelen, activiteit of naar buiten
- Opruimen, eventueel crackertje en/of drinken
- Alle kinderen zijn in de speelruimte, baby's in de verhoogde boxen.
- Kinderen worden gehaald.

Organisatie rondom 'eten'

Belangrijk bij ervaringen rondom eten:

- Zorg, aandacht
- Plezierig, gezellig
- Hygiëne, kwaliteit

Zorg, aandacht

We vinden het belangrijk dat de grote of kleine maaltijd met aandacht genuttigd wordt. Om dit met een grote groep kinderen, met verschillende eetgewoontes van huis uit, goed te laten verlopen, hanteren we een aantal basisregels dat het voor de kinderen helder maakt wat er verwacht wordt.

- We eten aan tafel, allemaal tegelijk
- We gebruiken een bord om eten op te leggen, soms met bestek, we proberen op te eten wat we op ons bord hebben, we storen anderen zo min mogelijk bij het eten. Leidsters scheppen hiervoor de individuele voorwaarden. (De 2-3 jarige krijgt soms al een kindermesje bij zijn bord om het smeren te oefenen, de grijpgrage 1,5-jarige heeft niet andermans bordje binnen handbereik, de proppert krijgt één stukje tegelijk...etc.).

Plezierig, gezellig

- Kinderen worden **niet** gedwongen om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten of te drinken, **wel** gestimuleerd
- Kinderen krijgen keuzemogelijkheid in wat ze eten
- Bij jonge kinderen stimuleren we om gezond beleg te kiezen door de manier van vragen
- Leidsters zorgen dat ze de tijd hebben en voorkomen stress rondom eten
- Positieve benadering van de kinderen met hun eigen eetgedrag
- De maaltijd hoeft niet vlug, maar duurt ook niet te lang
- Er wordt gekeken naar wat een kind naar zijn aard kan opbrengen m.b.t. aan tafel zitten. Een supervlug, hyperactief kind hoeft niet te wachten op de laatste treuzelaar. Het begin en het eind van de maaltijd wordt gemarkeerd met een liedje, waarna de treuzelaar nog even door mag eten
- Kindje dat blijft huilen aan tafel wordt eerder naar bed gebracht. Als geconstateerd is dat er niets aan de hand is, gaan we ervan uit dat het moe is
- Kinderen bepalen min of meer zelf en leren zelf de hoeveelheid schatten van wat ze op kunnen. Het leert zo luisteren naar zijn lichaam.

Hygiëne, kwaliteit

- Kinderen en leidsters wassen hun handen voor en na het eten
- Ieder eet van zijn eigen bord, drinkt uit zijn eigen beker
- We geven kwalitatief goede voeding; bruin brood van de bakker, vers fruit en groenten van de markt, melk en biologisch diksap; we beperken het gebruik van suikers en vet.
- We houden rekening met individuele diëten en principes, zolang het niet de kosten opdrijft en hanteerbaar is in een groep. Ouders kunnen altijd eventueel noodzakelijke dieetvoeding meegeven.

Kinderen die dat al kunnen, mogen helpen met tafel dekken en afruimen. De maaltijden voorbereiden, gebeurt uiteraard volgens de vastgestelde richtlijnen qua hygiëne. Er wordt altijd rekening gehouden met de wensen van thuis.

Baby's voeden

Ook hier volgen we bij de bereiding de regels rondom veiligheid en hygiëne. Voor het voeden en voeding klaarmaken wassen we de handen.

We maken flessenvoeding per keer klaar van gekookt water en verwarmen het in de magnetron. Gekolfde borstvoeding verwarmen we au-bain-marie of in de flessenwarmer.

Tijdens het voeden van een baby hebben we lichamelijk contact, oogcontact en zoveel mogelijk onverdeelde aandacht.

De omgeving is zo rustig mogelijk. De leidster zal vlug genoeg de prettige houdingen en de handelingen rondom boertjes/krampjes van het kind kennen. Zij deelt haar ervaringen met de overige leidsters. In de keuken hangt een memobord met de voedingen op naam en er is een kindlijst waarop de laatste afspraken staan vermeld.

Er is een goede mondelinge communicatie met de ouders over de wensen rondom voeding (tijden, hoeveelheden etc.). Aantekeningen over wat en wanneer een baby heeft gegeten en geslapen worden genoteerd op de daglijsten. We overleggen met de ouders of er behoefte is aan een schriftelijke overdracht. Dit doen we tot de baby 9 maanden oud is.

Organisatie rondom 'slapen'

Het bedritueel en de bedtijden van thuis worden in essentie gevolgd door de leidsters op het KDV. Bijvoorbeeld: knuffel mee, slaapzakje aan, speen mee, liedje zingen, kiekeboe etc.

Het kind slaapt zoveel mogelijk in een 'eigen bedje'. Wat het ziet vanuit het bedje is vertrouwd en geeft op den duur geen wakker houdende prikkels meer.

We volgen de richtlijnen van de GGD rond beddengoed verschonen en het gebruik van dekentjes. Kinderen worden bij ons niet vastgelegd. Kinderen die kunnen staan, slapen in de lage bedjes.

Er wordt bewust gekeken naar de volgorde van het naar bed brengen, de verdeling van de bedjes en de eigenschappen van een kind, om de omstandigheden voor het tot rust komen zo gunstig mogelijk te maken. Ouders geven aan hoe vaak en hoe lang een kind slaapt. Het kan echter voorkomen dat het slaapgedrag verandert, of dat het op het KDV anders is als thuis. Samen met de ouders zoeken we daar een oplossing voor, die óók in het belang is van de groep.

Op de daglijst wordt aangetekend wanneer en hoe lang een kind heeft geslapen.

5. Sociaal Emotionele Ontwikkeling

Zelfvertrouwen/eigenwaarde

Voor het begrip zelfvertrouwen en eigenwaarde bestaan veel beelden en definities, oppervlakkig en met diepgang. Waarbij de een gaat over hoe zelfvertrouwen en eigenwaarde zich laat zien in gedrag, de ander over waar het begint binnenin het kind.

Bij Jottum richten we ons op het laatste.

Wij laten een kind ervaren dat het prima is zoals het is. Dat het niet in eerste instantie gaat om wat het kan of hoe het zich gedraagt.

Wij zijn ons er van bewust dat:

- Kinderen hele heftige en minder heftige emoties kunnen hebben
- Kinderen impulsief en voorzichtig kunnen zijn
- Kinderen aanleg hebben om iets specifiek vlot te leren of soms meer moeite moeten doen om dingen te leren
- Kinderen een hoop ervaring en voorbeeldgedrag meebrengen uit allerlei omstandigheden die we niet kennen
- Kinderen zich in een bepaalde fase in hun ontwikkelingsproces bevinden en dat dat korter of langer kan duren.

Het is allemaal goed en wordt verwelkomd zoals het is. Dat stralen we uit naar de kinderen om het zelfvertrouwen zo gunstig mogelijke ontwikkelomstandigheden te geven.

Het is veilig op het KDV, er zijn geen oordelen, slechts waarneming. Naar aanleiding van wat we waarnemen, kunnen we kinderen nieuwe oplossingen bieden in gedrag. Als dat wenselijk is voor zijn/haar welzijn en dat van de andere kinderen.

Groepsopvang

Jonge kinderen in de groepsopvang zien veel gebeuren en maken soms deel uit van gebeurtenissen, waar ze qua ontwikkeling nog niet veel mee kunnen, vooral in sociaal opzicht. We bieden ze veiligheid door de persoonlijke ontwikkeling van kinderen goed in de gaten te houden en in te schatten waar ze zitten op sociaal-emotioneel gebied.

Veiligheid geeft vertrouwen en dat is een gunstige omstandigheid voor zelfvertrouwen en eigenwaarde. Dit doen we door het aangeven van grenzen.

Grenzen ruimtelijk

We hebben bij Jottum de mogelijkheid om de groep op te splitsen in kleine (horizontale) groepjes. We hebben voor de baby's de doezel en de patio. De actieve kinderen kunnen zich uitleven in de overdekte buitenruimte. Spelletjes doen en knutselen kan ongestoord in het atelier.

Grenzen zintuiglijk

Er zijn grenzen aan wat een baby op zintuiglijk gebied kan verwerken qua prikkels. We zorgen voor een rustige plek binnen het KDV. Er zijn ook grenzen aan wat een peuter zintuiglijk kan verwerken. Een baby, die ondanks verzorging en aandacht blijft huilen, leggen we eventueel eerder te slapen.

Grenzen fysiek

Stoeien, ravotten, knuffelen, kliederen, herrie maken, verkleden, gooien, en emoties als blijheid, boosheid en verdriet uiten allemaal prima! Maar als b.v. stoeien vechten wordt, beperkt het de ruimte en veiligheid van de ander en daar ligt een grens.

Deze grens kunnen we niet uitsluitend met de inrichting van de ruimte bewerkstelligen, maar geven die aan en communiceren hierover met de kinderen. Bij voorkeur **voordat** of **zodra** ze er over heen gaan.

Grenzen aangeven

Wij geven de kinderen grenzen aan die passen bij de fase van hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

We zijn ons ervan bewust dat:

- Die ontwikkeling tot vier jaar zich vooral afspeelt op het emotionele deel en misschien een heel klein beetje op het sociale deel
- Veel kinderen van die leeftijd nog meer opvangen van lichaamstaal, dan van het verbale.

Er zijn een aantal richtlijnen, die de leidsters volgen bij het aangeven van grenzen:

- We zijn eerlijk en echt. We spreken in de ik-vorm. Onze taal en lichaamstaal komen overeen
- We passen ons verbaal aan bij de ontwikkeling van het kind
- We maken contact op ooghoogte en houden eventueel de handjes even in onze handen, om 'over te komen'. We noemen het kind bij de naam. Soms leggen we onze handen langs het gezichtje om aankijken te stimuleren. We geven en vragen hiermee onverdeelde aandacht.
- We geven met grenzen geen angst of schuldgevoelens mee aan het kind, we zijn gewoon duidelijk met 'nee' of 'stoppen' o.i.d.; we bieden een uitweg door het geven van mogelijkheden voor een andere activiteit t.b.v. hetzelfde doel.

- Soms moeten we een kind even weghalen uit een situatie die teveel prikkelt/verleidt om over grenzen te gaan. Dit weghalen vertellen we neutraal aan het kind.
- We zijn consequent, dat geeft rust en veiligheid. Kinderen kunnen zich veilig concentreren op hun spel. De grenzen zijn gewaarborgd, ook de grenzen die mogelijk een ander kind bij hem wil overschrijden.
- Onderhandelen doen we niet; kinderen krijgen altijd van ons wat ze nodig hebben, niet altijd wat ze willen.

Natuurlijk blijven we ons ook hierbij de vraag stellen: "Waarom doen we het zo en kan het ook anders?"

Omgaan met emoties.

We weten dat baby's en peuters gevoelig zijn voor emoties. Om zelfvertrouwen te ontwikkelen is ook nodig te leren dat je er mag zijn met je emoties en dat er een veilige manier is om ze te ontladen.

Binnen de creatieve activiteiten zijn er mogelijkheden, maar peuters hebben vooral fysiek de behoefte om te ontladen. We gebruiken daarvoor de overdekte buitenruimte of gaan naar het park/speeltuin.

We leren de kinderen dat emoties golven zijn die ook weer wegebben, ze hebben even tijd en aandacht nodig. Ze horen erbij en krijgen op de juiste manier aandacht. We benoemen het en houden er rekening mee dat zo'n golf zich opgebouwd kan hebben buiten het KDV.

We geven de kinderen middelen aan, om de emotie ruimte te geven die het nodig heeft, tot het over is. Bijvoorbeeld: naar buiten, bewegen, muziek maken, schilderen, poppenspel. We hoeven niet per sé altijd te weten hoe de emotie tot stand kwam.

Emoties benoemen

Door emoties te benoemen, ook in het bijzijn van andere kinderen, leren we de kinderen wat bij hen hoort en wat bij het andere kind. Het kind dat bewust of onbewust getuige is van andermans emotie, kan dan goed bij zichzelf blijven. Voor de leidsters geldt dat het beter is, dat zij hun emotie benoemen, dan met een "zwarte wolk" blijven rondlopen.

Zo fungeren ze als voorbeeld dat er niets mis is met emoties.

Conflicten

Ondanks de groepsregels 'niet slaan' e.d. en 'niet afpakken', komen conflicten natuurlijk voor.

We begeleiden bij conflicten tussen jonge kinderen en kinderen van ongelijke leeftijd, totdat we er nagenoeg zeker van zijn dat ze de sociale vaardigheden ervoor bezitten om het zelf op te lossen, of zich voldoende bewust zijn van de groepsregels. Ook dan observeren we nog, maar vanaf de zijlijn.

We weten dat we niet vanzelfsprekend '**inleving in anderen**' kunnen verwachten bij jonge kinderen en het heel natuurlijk is dat emotie omgezet wordt in beweging. Aan deze behoefte komen we op allerlei manieren tegemoet: springen, rennen, trommelen, met een bal gooien etc.

We leren de kinderen actief het begrip 'om de beurt'. Is een kind uitgespeeld met het felbegeerde speelgoed, dan brengt hij het naar het kind dat moest wachten. We geven een kind dat teleurgesteld is omdat het nog niet aan de beurt is, ruimte en gelegenheid om even teleurgesteld te zijn, totdat het weer zakt. We geven dit kind met zijn gevoel erkenning.

Gaat het toch een keertje mis, en gebeurt er iets buiten ons gezichtsveld, dan krijgen beide kinderen de gelegenheid om apart van elkaar even de gebeurtenis te verwerken, zonder waardeoordeel, maar mét duidelijkheid over wat **wel mag!**

We begeleiden de kinderen, rekening houdend met de fase in hun ontwikkeling, om het samen weer "goed" te maken. We geven er de voorkeur aan dat dit "afgesloten" wordt met bijv. handje/kusje geven.

We stimuleren 'samen spelen, samen delen' maar weten dat er maar één kind tegelijk dat met ene rode autootje kan spelen. Samen spelen is erg vaak 'om de beurt'. We geven hier veel aandacht aan. Het is veilig voor een kind te weten dat het óók aan de beurt komt.

Door een begin te maken met gezelschapsspelletjes, leren we kinderen om te gaan met winnen en verliezen.

Met zijn allen...

Wij vieren op de KDV ook feesten. Samen iets vieren geeft een gevoel van erbij horen, saamhorigheid, betrokkenheid.

Dit is dus ook een belangrijke ervaring binnen de sociaal-emotionele ontwikkeling. Rituelen geven een gevoel van veiligheid, ritme. Naast de rituelen in het klein komen dus ook de grotere rituelen aan bod zoals verjaardagen, feestdagen, broertje/zusje krijgen.

Met het vieren van de verjaardag leren kinderen anderen in het zonnetje te zetten om wie iemand is.

6. Lichamelijke ontwikkeling

Contact met het lichaam

Kinderen maken een lichamelijke ontwikkeling door en ook dát is een proces waarin kinderen pas iets kunnen doen, zodra ze er aan toe zijn. Hoe dit proces zich ontwikkelt, en in welke tijdsduur, kan sterk per kind verschillen. Het is voor de leidsters wél een proces waar ze goed zicht op hebben. Elke stap laat zich zien. Als leidsters weten ze dat druk blokkeert en een kind geeft zelf aan wat het kan.

Een kind dat goed contact heeft met zijn lijf, weet wat het kan. Dat is een goede graadmeter voor de begeleiding. Het is ook een teken van zelfvertrouwen als een kind zichzelf niet onderschat of overschat. De enige manier om een kind te helpen leren inschatten, is het geduldig (niet bezorgd of angstig) als vangnet aanwezig zijn bij alles wat het kind aandurft.

Een uitdagende omgeving stimuleert om de grenzen te verleggen. Dat werkt niet voor ieder kind hetzelfde... Een zichzelf overschattend en impulsief kind kan beter bij zich zelf blijven als er niet te veel prikkels tegelijk zijn. Een zichzelf onderschattend kind kijkt eerst graag toe, oefent graag in alle rust, kan soms licht aangespoord worden, zonder druk uit te oefenen. Bij de laatste twee gaan we er vanuit dat voor de leiding helder is, wat het kind qua ontwikkeling kan en we reageren erop.

Grove motoriek

Voor het ontwikkelen van een goede beheersing van het spierstelsel voor de grove motoriek zijn er een glijbaantje met trapje, evenwicht speelwerkstukken, loopfietsen, steppen, ballen, zandspeelgoed en behendigheidsspelen, voor zowel binnen als buiten.

Fijne motoriek

Met knutselen geeft een kind zelf wel aan, waar het aan toe is. Wij bieden de kinderen activiteiten aan waarmee ze hun fijne motoriek kunnen ontwikkelen en daarmee ook hun technische vaardigheden. (Hoe lijm je iets vast, hoe knip je). Ook aan tafel bij het brood smeren, op de wc bij de knoop losmaken, wordt geoefend.

Zelfredzaamheid geeft zelfvertrouwen, overbezorgdheid en 'ik doe het wel even' belemmert.

Zindelijkheidstraining.

Kinderen zijn thuis vaak gewend om op vaste tijden te plassen, bijvoorbeeld voor het boodschappen doen. Organisatorisch is dat ook gemakkelijk. Toch hebben we liever dat kinderen gaan plassen, wanneer ze aandrang voelen. Dit is ook een dringend advies vanuit de fysiotherapie. Een kind leert dan beter naar zijn lichaam te luisteren. Daarom zullen we een kind dat naar zijn lichaam luistert, naar het toilet laten gaan zodra het aandrang voelt, ook als dat voor ons een op een oncomfortabel tijdstip is. We zullen het niet aansporen om op de wc of op het potje te gaan zitten, zonder dat het zelf aangaf 'te moeten'. Soms zijn kinderen zo intensief aan het spelen, dat ze de drang wel voelen en niet met het spelen willen stoppen, maar wel het onrustige gedrag vertonen. In zo'n situatie helpen we ze herinneren. Tijdens de training zelf volgen we natuurlijk zoveel mogelijk de richtlijnen van de ouders vanwege de duidelijkheid. Lijkt ons een kind nog niet klaar voor zindelijkheidstraining, dan schromen we niet om dit diplomatiek met de ouders te bespreken. Ook in het omgekeerde geval.

7. Zintuiglijke ontwikkeling

Contact met onszelf en de wereld om ons heen

Een belangrijke plaats neemt bij ons in: het stimuleren van het gebruik en de ontwikkeling van de zintuigen. Zintuigen geven ons informatie, plezier, waarschuwingen, contact etc.

Vooraf baby's zijn heel erg gericht op het gebruik van zintuigen, bij het contact maken met zichzelf en de wereld. Dat wordt dan nog als een eenheid beleefd. Baby's steken veel in de mond, we volgen de richtlijnen van RIE t.a.v. hygiëne van het babyspeelgoed.

We vinden het belangrijk dat de zintuigen zich kunnen blijven ontwikkelen naarmate het kind ouder wordt. Hoewel er cognitieve mogelijkheden bijkomen, blijven zintuigen een onmisbaar onderdeel in het ervaren en de communicatie. De zintuigen staan heel dicht bij het gevoel, en vormen tegenwicht voor het mentale/cognitieve. De zintuigen gaan er, als het goed is, intensief mee samenwerken.

Wij werken regelmatig met thema's op zintuiglijk gebied: gehoor, zien, ruiken, proeven, tast.

In de spelactiviteiten wordt dan volop geëxperimenteerd met geluiden, beelden, smaken, geuren, texturen/aanraking. Met de zintuigen kun je ervaren, en kinderen leren in eerste instantie door ervaring. We vinden als leidsters dus niet zo gauw iets vies, voelen hoe modder voelt bedreigt niet de gezondheid van het kind. We geven de kinderen de ruimte en middelen om te experimenteren binnen de normen van veiligheid. We vragen ouders hun kind speelkieren aan te doen, die tegen een stootje kunnen. Ouders zorgen ook voor een droog reservesetje in het mandje.

8. Taalontwikkeling

Het praten tegen baby's in allerlei toonaarden, gevuld met allerlei gevoelens, laat als het goed is baby's taal associëren met iets prettigs, in contact zijn.

De woorden die we gebruiken hebben nog geen cognitieve betekenis voor het kind, wel een gevoelsbetekenis.

Baby's

Bij het verschonen en spelen met een baby, vertellen we over alles wat we doen.

Dat voegt iets wezenlijks toe in het ervaren van liefde, veiligheid en voorspelbaarheid.

De koude billen bij het verwijderen van de vieze maar warme luier is op den duur geen verrassing meer als we steeds vertellen wat we gaan doen.

We zingen liedjes voor de baby's en geven, als er tijd voor is, voorkeur aan een slaapliedje boven een muziekdoosje.

Ukken en peuters.

Voortbordurend op het praten tegen de baby's houden we dit vol gedurende uk- en peuterleeftijd. Woorden worden vanzelf gevuld met gevoel en betekenis.

Liedjes worden ondersteund met gebaren. Ook bij het verhalen vertellen maken we gebruik van gebaren en mimiek. Lichaamstaal is in overeenstemming met het verbale.

We leren de kinderen actief slechts woorden en begrippen aan die gevuld kunnen worden met betekenis/ervaring. Aan lege moeilijke woorden hebben kinderen niets.

Er wordt veel gebruik gemaakt van de combinatie woorden/zintuigen. Beelden, gevoelens, klanken, geuren, bewegingen vullen de woorden. Voorlees- en prentenboekjes zijn een essentiële ondersteuning. Belangrijk is dat taal geassocieerd blijft met positieve aandacht.

We zorgen ervoor dat datgene wat we zeggen de aandacht trekt van het kind, omdat het de moeite waard is om naar te luisteren, qua toon en/of inhoud.

Bij het stellen van grenzen, het aansturen of corrigeren zijn we extra attent op duidelijkheid, toonaard, hoeveelheid woorden en het selecterend gehoor van de kinderen naar hun aard, leeftijd/ontwikkeling en meegebrachte ervaring

Slechthorende kinderen

Als er bij een kind een probleem is op fysiek gebied m.b.t. het gehoor, zullen we ons laten adviseren door deskundigen in onze benadering naar het kind toe. Deze werkwijze zou vervolgens ook uitstekend kunnen werken bij kinderen die al negatieve ervaring met zich meedragen op het gebied van taal.

Op ooghoogte, met oogcontact, handjes in de handen van de leidster, korte zinnen zonder ontkenningen, boeiende intonatie, ondersteunen met gebaren/mimiek..... herstelt een stuk vertrouwen en nieuwsgierigheid naar het gesproken woord.

9. Creativiteit

Het kind is in beginsel creatief. Het vraagt heel veel inlevingsvermogen van een leidster om alles waar te nemen.

Er is een spanningsveld tussen de mate waarin de leidsters kunnen ontvangen en de mate waarin het creatieve kind zendt. Het is een groepsgebeuren en geen één-op-één situatie, dus ook praktisch gezien is het moeilijk om alles op te vangen. Het is ons doel om, ondanks onze beperkingen, met het kind op een zo breed mogelijke communicatiegolfte te komen. 'Breedband' dus.

Het gebied van activiteiten rondom creativiteit biedt goede mogelijkheden, geeft tastbare verhalen en daar maken we gebruik van. We kunnen ze vastleggen op foto's, video en in de kindmap bewaren.

Wat is creativiteit

Als je gebruik maakt van je creativiteit, zie je meerdere oplossingen voor hetzelfde probleem, ontdek je nieuwe wegen zonder je te laten belemmeren door het gangbare, de gewoonten.

Het nieuwe ligt in de benadering, in combinaties, het doen. Dat geeft een resultaat, een eindproduct. Voor het stimuleren van het nieuwe en het ongebruikelijke, is het eindresultaat minder interessant.

Het voor ogen hebben van een bepaald eindproduct kan zelfs blokkerend werken en het creatieve proces belemmeren.

Voorwaarden voor creatieve ontwikkeling

We geven dus als leidsters alle ruimte om te experimenteren met verf, viltstift, kosteloos materiaal, klei, plaksel, papier, materiaal uit de natuur, hout etc.

Creativiteit wordt vaak gekoppeld aan knutselen, maar is veel breder.

Onder creativiteit valt dus ook het experiment met:

- Muziekinstrumentjes, de stem, klanken
- Verkleedkleden
- Avontuur in de natuur
- Proeven, ruiken, voedsel
- Bewegen, dans

Omdat het hier om een creatief proces gaat, is ook hier niets in te sturen of te bespoedigen. We kunnen slechts de ontwikkelomstandigheden zo gunstig mogelijk maken.

Concentratie en inspiratie van het kind wordt door de leidster begeleid met terughoudendheid, maar wel met oplettendheid.

Ondersteunende vaardigheden

Actief aanleren gebeurt op het gebied van vaardigheden, passende bij een moment in een ontwikkelingsproces, bijvoorbeeld bij de lichamelijke ontwikkeling.

Zijn die leuke werkjes, kleurplaten, trekpoppen, closetrolsinterklaasjes etc. dan uit den boze? Nee, we realiseren ons als leidster goed dat, zodra we daarmee bezig zijn, niet bezig zijn met de creatieve ontwikkeling, maar met bijvoorbeeld de ontwikkeling van de fijne motoriek, het vergroten van vaardigheden.

Een kind heeft vaardigheden nodig t.b.v. zijn creatieve proces, bijvoorbeeld bij een beeldend proces: De vaardigheid 'knippen met een schaar'.

Soms ligt de waarde van een bepaald resultaatgericht werkje op het gebied van 'inleven in een thema of feestvoorstel'. Dan is het doel ook anders. Het werkje is een illustratie, een middel om aandacht te geven aan een seizoen, feest of zo iets.

Duidelijker is dit te zien bij muziek.

Een sinterklaasliedje aanleren is resultaatgericht. Geluiden/klanken/melodieën zoeken met muziekinstrumentjes spreekt het creatief proces aan op muzikaal gebied.

Als leidsters zijn we ons bewust van onze doelen bij activiteiten en zorgen dat de hoeveelheid activiteiten met het doel 'creatieve ontwikkeling' in balans zijn met activiteiten met het doel 'ondersteunende vaardigheden' of 'beleven van een thema'. Dit doen we door steeds het doel van een activiteit voor onszelf te formuleren.

Creatieve bollebozen

Sommige kinderen hebben grotere behoeften en talenten op creatief gebied dan het gemiddelde kind. We komen hieraan tegemoet door materialen toegankelijk te hebben op het moment dat de behoefte zich opdringt. We geven deze kinderen rust en kondigen ruim van te voren aan wanneer er opgeruimd moet worden. Dit kind vertelt zijn verhaal met beelden of muziek, en het wil net zomin als iemand die verbaal een verhaal vertelt, onderbroken worden voor hij aan de clou toekwam.

Als het een vervolghet verhaal moet worden, weet je dat graag vooraf, dan kun je je er op instellen. De eerste gedeelte van de "creatie" wordt dan door ons goed bewaard, zodat er mee verder gegaan kan worden.

Dit geldt bij elk spel wat voortijdig afgebroken wordt, een treinbaan mag blijven staan of een lego werkstuk mag weggezet voor de volgende keer.

10. Tot slot

Afspiegeling

Dit werkplan is een afspiegeling van de werkwijze van team Jottum. Het werken met dit werkplan is een cyclisch gebeuren, regelmatig wordt tijdens de teamvergadering een

hoofdstuk kort besproken. De eventuele wijzigingen worden besproken met de Oudercommissie en verwerkt in de tekst. Zo ontstaat een werkplan dat blijft corresponderen met de werkwijze en werkstijl van het team met de kinderen.